

DOKKINO

OPETUSMATERIAALI 2015

SOKEA RAKKAUS

Onko rakkaus todella sokea? Kuinka löytää elämänsä rakkaus vaikka ei voi nähdä? Dokumentissa seurataan kolmen sokean nuoren elämää ja pohditaan, kuinka sokeus vaikuttaa seurusteluun ja sen oikean löytämiseen. Mitä käy kun sokean Florianin tyttöystävä muuttaa toiselle paikkakunnalle opiskelemaan? Mitä Merel ajattelee kun tapaa kahdeksan kuukauden Skype-keskustelujen jälkeen poikaystävänsä ensimmäistä kertaa liveinä? Sokeiden nuorten elämässä seurustelu ja ihmissuhteet ovat aivan yhtä mutkikkaita kuin muidenkin nuorten. Haaveet kumppanin löytämisestä ovat universaaleja ikään, sukupuoleen tai muihinkin ominaisuuksiin katsomatta.

Ohjaus: Jenny van den Broeke

Teemat: nuoruus, sokeus, erilaisuus, seurustelu, ihmissuhteet, unelmat

---

YHTEISKUNNALLINEN ELOKUVA-ANALYYSI

Pohdittavaa:

1. Elokuvan päähenkilöt elävät aivan tavallista nuorten elämää. Elokuvien päähenkilöt urheilevat kuten muutkin, shoppailevat, viettävät iltaa, käyvät tanssimassa, kirjoittavat tietokoneella ja kokkailevat. Näkövamma kuitenkin vaikuttaa moniin arkipäivän asioihin sekä myös seurustelukumppanin löytämiseen. Mitä haasteita kuvittelet sokean tai näkövammaisen kohtaavan elämässään? Minkälaisia haasteita elokuvan päähenkilöillä oli? Mitä apuvälineitä näihin haasteisiin on olemassa?
2. Voisitko sinä seurustella sokean pojan tai tytön kanssa? Miksi voit tai miksi et?
3. Minkälaisia haasteita elokuvien päähenkilöt kohtasivat?
4. Kuvittele, että sokeutuisit. Millä tavalla se muuttaisi elämäsi ja mitä sellaisia asioita sinun tulisi ottaa huomioon joita sinun ei tarvitse tällä hetkellä miettiä ollenkaan?

5. Tyttöjen ja poikien väliset suhteet ovat välillä mutkikkaita ja seurustelukumppanin löytäminen voi olla vaikeaa kenelle tahansa nuorelle. Yksi elokuvan päähenkilöistä tapasi seurustelukumppaninsa koulussa ja toinen löysi kiinnostavan henkilön Skypen välityksellä. Mistä mielestäsi seurustelukumppanin voi löytää? Keskustelkaa pariisi kanssa. Selvitä myös kuinka vanhempasi ovat löytäneet toisensa. Ovatko ajat muuttuneet ja onko kumppanin löytäminen samanlaista kuin vanhempiesi nuoruudessa?
6. Oletko joskus itse seurustellut, seurusteletko juuri nyt tai seurusteleeko luokkatoverisi? Kerro kokemuksistasi tai haastattele luokkatoveriasi. Mikä seurustelussa oli parasta ja mikä hankalinta? Oliko toista helppo ymmärtää?

Tehtävää:

1. Elokuvassa Florian mainitsee, ettei ulkonäkö ole hänelle tärkeää, eikä hän välitä miltä hänen seurustelukumppaninsa näyttää. Ilse taas sanoo, että haluaisi kumppaninsa olevan hyvännäköinen, jotta voi tulla nähdyksi hyvännäköisen pojan kanssa ja hän voi tuntea olonsa ylpeäksi, jos kaverit keuhvat hänen poikaystävänsä ulkonäköä. Minkälainen on sinun unelmakumppanisi? Minkälaisia ovat unelmakumppanisi luonteenpiirteet ja onko esimerkiksi kumppanin ulkonäkö sinulle tärkeää? Onko tärkeää, että teillä on samoja harrastuksia tai kiinnostuksen kohteita?

Tee kuvakollaasi unelmakumppanistasi. Voit piirtää tai leikata kuvia sanoma- tai aikakauslehdistä. Voit liittää kuvakollaasiin asioita ulkonäöstä, luonteesta, harrastuksista tai mistä tahansa sinulle tärkeästä asiasta. Voit myös selittää kuvia muutamain sanoin. Kun kuvakollaasit ovat valmiita, käykää niitä läpi pareittain tai pienissä ryhmissä. Oliko unelmakumppaninne samanlaisia vai oliko haaveissanne eroja?

2. Miltä tuntuisi jos et näkisi? Entä jos et kuulisi? Mitä jos hajuaistisi ei toimisi tai et tuntisi normaalisti? **Testatkaa aistejanne** eri harjoitusten avulla:

a. **Näköaisti: Sokkona liikkuminen**

Tämä harjoitus tehdään pareittain. Toisen silmille sidotaan huivi tai hän pitää silmiään kiinni ja toinen ohjaa ja kuljettaa häntä rauhallisesti ensin pitämällä kädestä kiinni ja sen jälkeen vain kertomalla sanallisia ohjeita. Ohjaava pari pitää huolta siitä, että silmät kiinni olevan henkilön liikkuminen on turvallista ja ettei hän törmää mihinkään.

Miltä tuntui, kun ei nähnyt eteensä? Pystyitkö helposti luottamaan pariisi? Vaihtakaa rooleja.

b. **Kuuloaisti: Sanaton kommunikointi pareittain**

Harjoitus tehdään pareittain. Valitkaa henkilöt A ja B. Tavoitteena on sanoa parillesi seuraavat asiat ilman sanoja ja toinen parista päättelee, mitä toinen yrittää viestittää. Vaihtakaa lopuksi rooleja ja leikin jälkeen keskustelkaa, mikä harjoituksessa oli helppoa ja mikä haasteellista? Oliko paria helppo ymmärtää? Saitko sanottua ilmeiden ja eleiden avulla kaiken mitä halusit?

Henkilö A

*Minä pidän sinusta.
Harrastan jalkapalloa.
Olen 10-vuotta vanha.
Lähdetäätkö ulos?*

Henkilö B

*Minun nimeni on _____.
Minä olen pidempi kuin sinä.
Harrastan ratsastamista.
Minulla on koira.*

c. Kuuloaisti: Pantomiimileikki

Kirjoittakaa lapuille erilaisia verbejä (esim. *juosta, kuunnella, värittää*) ja laittakaa ne koriin. Esittäkää ryhmissä tai pareittain vuorotellen lappujen sisältö niin, että yksi esittää ja muut ryhmästä arvaavat. Esittäjä ei saa puhua tai antaa vinkkejä, vaan kaiken esittämisen tulee tapahtua eleiden ja tekemisen kautta. Voitte kirjoittaa lapuille myös esimerkiksi erilaisia ammattiryhmiä, joita vuorotellen arvuutellaan pantomiimin avulla.

d. Hajuaisti

Opettaja kerää pieniin purkkeihin erilaisia tuoksuvia asioita (esimerkiksi mausteita, tuoksuvia kasveja, jotakin elintarviketta, hajuvettä) ja oppilaat yrittävät sitten tunnistaa tuoksua pelkän hajuaistin perusteella katsomatta purkkeihin.
Miltä tehtävä tuntui? Miltä tuntui luottaa hajuaistiin ja oliko se helppoa? Kuinka monta tuoksua arvasit oikein?

e. Tuntoaisti**Sokkona tunnusteleminen:**

Oppilaat seisovat piirissä ja yhden henkilön silmät sidotaan huivilla sokoksi. Ympärillä seisovat vaihtavat paikkoja ja sen jälkeen sokko lähtee kulkemaan haluamaansa suuntaan. Kohdatessaan luokkatoverinsa hän yrittää tunnustelemalla tunnistaa, kuka henkilö on kyseessä. Jos hän arvaa oikein, kyseisestä henkilöstä tulee seuraava sokko.

Oliko luokkatovereita helppo tunnistaa? Mistä ominaisuudesta tunnistit luokkatoverisi helpoiten? Oliko tunnistaminen helpointa esimerkiksi vaatteista, hiuksista, kasvopiirteistä, pituudesta?

Tuntotaulu:

Leikkijät seisovat jonossa. Jokaisella on kynä kädessään ja paperi selässään. Jonon viimeinen piirtää edessään seisovan selkään haluamansa kuvion, numeron tai kirjaimen. Tämä puolestaan yrittää piirtää saman kuvion edessään olevan selkään. Näin kuvio etenee selästä toiseen, kunnes jonon ensimmäinen piirtää sen paperille tai liitutaululle. Lopuksi katsotaan, muuttuiko kuvio matkalla. Leikin voi toteuttaa myös piirtämällä edessä olevan selkään sormella, näin kuvio voi olla helpompi tuntea.

3. Kuvittele, että menettäisit yhden aisteistasi yhden päivän ajaksi. Kirjoita kertomus päivästäsi.

ESTEETTINEN ELOKUVA-ANALYYSI

Kuvakoot:

Elokvantekijät käyttävät yleensä kahdeksanportaista kuvakokojärjestelmää. Kuvakokojen ja niiden lyhenteiden muistaminen helpottaa filmiryhmän työskentelyä, kun kaikki puhuvat samasta asiasta. Kuvakokoja kannattaa vaihdella, sillä se tuo kerrontaan eloisuutta. Leikkauksessa kuvakoon täytyy kuitenkin muuttua tarpeeksi, vähintään kaksi kuvakoko - ei siis esimerkiksi kokokuvasta suureen puolikuvaan. Muuten kuva tuntuu vain ”nytkähtävän” kummallisesti. Lähikuvia ei kannata käyttää liikaa. Yleensä lähikuvat ja erikoislähikuvat varataan kaikkein voimakkaimpia hetkiä varten. Esimerkiksi lähikuva ihmisen kasvoista paljastaa tunteet ja saa myös katsojan eläytymään voimakkaasti.

Yleisesti käytössä on kahdeksan kuvakoko:

- Yleiskuva (YK) on niin laaja kuva kuin paikasta on mahdollista ottaa. Ihminen on siinä tunnistamaton.
- Kokokuvassa (KK) ihminen näkyy kokonaan.
- Puolikuvassa (PK) ihmisestä näkyy puolet.
- Lähikuvassa (LK) kasvot ovat lähellä, niin että olkapään kaarta vielä näkyy. Nämä on helppo muistaa. Vielä on
- Erikoislähikuva (ELK), kuten nimikin sanoo, on äärimmäisen läheltä kuvattu otos, vaikka vain silmä.
- Puolilähikuva (PLK) on puolikuvan ja lähikuvan välissä: raja-alue kulkee kainaloiden paikoilla.
- Laaja puolikuva (LPK) on nimensä mukaisesti laajempi kuin puolikuva, mutta tiiviimpi kuin kokokuva, joten se on siltä väliltä: raja-alue kulkee reiden puolivälistä, mutta ei polvista. Polvikuva olisi hassu, koska vaikuttaisi siltä, että jalka menee polvesta poikki. Sama koskee kaikkia niveliä.
- Laaja kokokuva (LKK) on laajempi kuin kokokuva. Siinä kohteen ylä- ja alapuolelle jää reilusti tilaa, joten se näyttää ihmisen ympäristössään. Yleensä ihmisen pään päälle ei jätetä tyhjää tilaa.

Voit tarkastaa Mediametka ry:n sivulta miltä erilaiset kuvakoot käytännössä näyttävät:

http://mediametka.fi/wp-content/uploads/2014/04/16_kuvakoot.pdf

Kuvakulma:

Yleensä kuvattaessa kamera pidetään ihmissilmän korkeudella. Erilaisilla kuvakulmilla voi kerrontaan tuoda dramatiikkaa ja ilmaista esimerkiksi valtasuhteita. Alakulmasta kuvattu kohde korostaa kuvattavan mahtavuutta, vahvuutta tai pelottavuutta. Käyttämällä yläkulmaa voi korostaa kohteen henkistä tai fyysistä pienuutta.

Voit tarkastaa Mediametka ry:n sivuilta esimerkkejä kuvakulmista:

http://mediametka.fi/wp-content/uploads/2014/04/20_kuvakulmat.pdf

Pohdittavaa:

1. Kuvakulmien valinnalla ja erilaisilla kuvausratkaisuilla voidaan osaltaan kertoa tarinaa ja tehdä tietynlaisia painotuksia. Pystytkö nimeämään Sokea rakkaus -elokuvasta kohtauksia, joissa kameran asettelulla vaikuttaisi olevan erityinen merkitys?
2. Mieti lempielokuvaasi: pystytkö palauttamaan mieleesi minkälaisia kuvakokoja siinä on käytetty? Keksitkö jonkun mieleesi painuneen kohtauksen, jossa olet miettinyt ”mitenköhän tuo on saatu kuvattua?”. Mieti kameran asettelua: missä kameran on täytynyt olla, jotta kuva on saatu aikaan?

Tehtävää:

1. Piirrä sarjakuva, jossa kuvaat Sokea rakkaus -elokuvan tarinaa neljällä kuvalla. Pyri käyttämään neljää erilaista kuvakokoja. Mitkä neljä kuvaa valitset, miksi juuri ne?
2. Mikä elokuvasta jäi kaikkein parhaiten mieleesi? Miksi juuri se kohtaus tai asia? Kirjoita paperille mikä henkilö, tapahtuma, repliikki ja/tai kohtaus jäi vahvimmin mieleesi. Vertaillkaa vastauksia parin kanssa. Pohtikaa mistä syystä juuri nämä tietyt asiat olivat mieleenpainuvia.
3. Kokeilkaa erilaisia kuvakulmia kameralla. Kuvatkaa samaa kohdetta erilaisista kulmista. Miten kohde muuttuu? Minkälaisilla kuvakulmilla kohteen saa näyttämään isolta? Entä pieneltä? Miten pitäisi kuvata, että kohde näyttäisi olevan liikkeessä?
4. Suunnittele oma dokumenttisi. Mistä aiheesta haluat kertoa ja mikä sen tavoite on? Missä sen kuvaisit?
5. Dokumenttielokuvan aiheiden ideapaja:

a. Sekopään päiväkirja

Sekopään päiväkirja on hyvää alkuverryttelyä käsikirjoitusta varten. Oppilaat voivat jakautua pieniin ryhmiin, joista jokainen kirjoittaa oman osuutensa päiväkirjaan. Alkuun voidaan yhdessä sopia alkutilanne, josta lähdetään liikkeelle, sekä henkilöhahmot, jotka ovat osallisena tarinassa. Yhteisesti sovitut asiat on hyvä kirjoittaa näkyviin esimerkiksi taululle.

Ensimmäinen ryhmä keksii alun, taittaa paperin niin, että viimeinen lause on luettavissa. Seuraava ryhmä jatkaa tästä. Kun koko tarina on valmis, se luetaan luokalle. Sekopään päiväkirja –tekniikka toimii hyvin, kun käsikirjoitus on vielä ideointivaiheessa. Tästä, usein aivan epäloogisesta tarinasta voidaan nyt alkaa muokata toimivaa käsikirjoitusta.

b. Ideointi parin kanssa

Muodostakaa parit ja ottakaa molemmille kyniä ja paperia. Molemmat piirtävät

paperille henkilön, sekä henkilöön liittyviä asioita. Vaihtoehtoisesti voitte leikata kuvia lehdistä ja tehdä kuvakollaasin. Kun paperi on täynnä kuvia, vaihtakaa papereita keskenään. Parin tehtävänä, on toisen kuvakollaasin/piirustuksen perusteella kertoa paperin henkilöstä ja keksiä hänen tarinansa. Kuka hän on? Minkä ikäinen hän on? Mitä hän harrastaa? Missä hän asuu? Mistä hän pitää, mistä ei? Mitä haluaisit kertoa hänestä.

6. Tee oma dokumentti. Apuna voit käyttää DOKKINOn dokumentin teon ohjeita: http://docpoint.info/wp-content/uploads/2014/10/oma_dokkari_updated.pdf